

worstelen
op alle ter-
make ons

ller in zijn
en in zijn
Ik den te-
mag laten
heb. Hoe
of niet he-
onwankel-
aren mag."

is. 71)

we loopen
u het gaan
angers moe-
n een land
aken in de
2:5).

M. Vr.

?

een interes-
vestie, die in
bestaat met
tot dit debat
omminga in
vraag over
op tegen de
stelling. We
de antwoord
in vorm weer,
duin.

Chr. Geref.
degenen, die
aan de for-
lastig ge-
elde liturgie
te kunnen

uitdrukking
gemakkelijk
a in verband
te menschen
uitdrukking
ed door den
enigen God.

i een weder-
dachte van
loop minder
ze menschen
i naam" zijn
llen hun juist
omdat we
nde liturgie

eg aandacht
ische Bijbel-
te hebben
den naam".

de oorspron-
n in Matth.
elvertalingen
iet "in den
den naam".
he kwesties:
vraag: wat

bijk een be-
dat niet het
ikt. We zou-
n) het water
de Grieksche
el niet altijd

ronkelijk
van „en(s)“
den verschil-
hoofd, zooals
rwijl de be-
egt, dat „eis“
len zich tot
ieksch duidt
weging mee
el eenigzins
willen doen

„en“ elkaar
nerden zich
zooals blijkt
Mark. 2:1,
4 met 1:26,
1 met Mark.

gebruikt, ter-
st afwezig
eth (Matth.
13:3); de
1:18); Jezus
land. 2:27);
8:40); Pau-

lus verblijft een tijdlang „eis“ Azie (Hand. 19:22); Abraham woonde „eis“ een vreemd land (Hebr. 11:9¹).

In al deze plaatsen zou de vertaling „naar“ of „tot“ iets onmogelijks zijn: de gedachte aan een beweging is zienderogen afwezig. De vertaling „in den naam“ is dan ook zeer goed houdbaar. Wijlen Dr A. T. Robertson, hierboven reeds genoemd, ontkende, dat „eis“ in Matth. 28:19 de gedachte aan een beweging in zich bevatte. Dit is des te opmerkelijker, omdat hij als overtuigd Baptist aan de andere gedachte de voorkeur zou hebben gegeven op louter dogmatische gronden. Toch bracht zijn kennis van het Grieksch hem er toe, de gedachte van „tot den naam“ te verwerpen.

Hier komt nog bij, dat het zoogenamde statische „en“ evengoed de gedachte aan een beweging in zich bevatten kan als het woord „eis“. Herodes zet Johannes „en“ de gevangenis (Matth. 14:3); Judas doopt de bete „en“ den achotel (Matth. 26:23); menschen veranderen de waarheid Gods „en“ een leugen (Rom. 1:25); enz.¹

Conclusie: men kan Matth. 28:19 rustig vertalen: „in den naam“, en toch tegelijk een goed exegeet zijn. Intusschen is deze vertaling niet alleen houdbaar, maar zij verdient ook de voorkeur.

De vraag, waarop het artikel van Prof. Kromminga antwoord gaf, ging uit van de veronderstelling, dat „in den naam van“ beteekende „op gezag van“. Als dit werkelijk de beteekenis van die uitdrukking zou zijn, dan heeft het heele debat over „in“ of „tot“ geen zin meer. Want dan zien de woorden van de doopsformule in 't geheel niet op eenig komen „in“ of „tot“ de gemeenschap met den drieenigen God, maar zeggen slechts, dat wij gedoopt worden op gezag van den drieenigen God. Het bedoelde „Banner“-artikel schuift deze verklaring geheel terzijde als niet ter zake dienende. Maar dat gaat te ver. Het feit is nu eenmaal, dat verreweg de meerderheid der christenen hebben gemeend, dat de woorden van de doopsformule juist die beteekenis hadden. Reeds vroeg zag de kerk zich genoodzaakt, „eis te onoma“ in het Latijn te vertalen; en zij deed dat met de Latijnsche uitdrukking „in nomine“, dat klaarblijkelijk beteekent: „op gezag van“. Het is heel gevaarlijk om dit te beschouwen als een misgreep van den kant der kerk in de eerste eeuwen. Dr A. Kuyper heeft die gedachte juist in dit verband afgewezen. En de gedachte aan autoriteit bij het doopsbevel gaat niet buiten de kwestie om; want Jezus laat aan dat bevel deze verklaring voorafgaan: „Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde“. Dr Robertson sprak zich dan ook uit ten gunste van deze exegese.

En nu kunnen wij verklaren, waarom wij de voorkeur geven aan de vertaling: „in den naam“. Deze is namelijk ruim, en laat meer dan één opvatting toe, — precies zooals het oorspronkelijke woord! Als men een vertaling kan vinden, die evenveel interpretaties toelaat als de oorspronkelijke tekst, dan moet men die vertaling gebruiken. Ook voor hen, die meenen, dat de oorspronkelijke beteekenis moet zijn „tot den naam“, is de vertaling „in den naam“ aanvaardbaar. En alleen deze laatste omschrijving geeft de onderscheidende kerkedienaren de exegetische vrijheid, die hun rechtens toekomt. Wij moeten allen niet binden aan de exegese van sommigen. Dat is niet de goede gereformeerde traditie. Wij zijn niet officieel gebonden door de exegese, maar alleen door den tekst.

En tenslotte: „in den naam“ verdient de voorkeur, omdat het meer gevrijwaard is tegen misverstand. We behoeven dan niet voortdurend te wijzen op wat we niet met de formule bedoelen.

II. Het standpunt van Prof. Kromminga. Prof. Kromminga begint met te zeggen, dat hij niet met Rev. Verduin in debat meent te moeten treden om twee redenen: Rev. Verduin valt hem slechts op ondergeschikte punten aan, en bovendien heeft „The Banner“ niet genoeg plaatsruimte voor een behoorlijke behandeling van het vraagstuk.

Ic Zij vroeger gegeven antwoord betrof slechts de vraag, of er een gunstige gelegenheid was om de zaak weer aan de orde te stellen. Rev. Verduin beoogt echter de discussie zelf, en belooft, dat het standpunt der synode volkomen verkeerd is geweest.

Bovendien is de wijziging als volgt tot stand gekomen: één van onze synodes had de Amerikaansche herziene Bijbelvertaling aanbevolen voor kerkelijk gebruik. Natuurlijk heeft de synode van 1936 geweigerd, de deur te openen voor afwijking van de officieel aanvaarde terminologie van ons doopsformulier, nadat tevoren de formulieren nauwkeurig in overeenstemming waren gebracht met de vanwege de synode aanbevolen Bijbelvertaling.

Prof. Kromminga verwondert zich er over, dat de vraag, die Rev. Verduin met zooveel kracht op den voorgrond stelt, al niet veel eerder in die mate tot uiting is gekomen.

2e. Een beantwoording van Rev. Verduin zou natuurlijk voor dezen aanleiding zijn tot het voortzetten van de discussie, waarvan het einde niet nauwkeurig is te bepalen. Daarbij zou Prof. Kromminga zijn waardeering moeten uitspreken voor het feit, dat hij ook volgens het oordeel van Rev. Verduin de oude school geleerd aan zijn zijde heeft. Hij zou er op moeten wijzen, dat de gedachte van rust en beweging eerder verbonden is met de praeposities dan met den naamval dien zij regeeren, wat ook Robertson toegeeft („A Grammar“, pag. 591, 468, 520). Ook al meent men met Rev. Verduin, dat „eis“ en „en“ elkaar kunnen afwisselen

¹ Rev. Verduin geeft nog meer voorbeelden; de hier geciteerde spreken m.i. echter het meest. — L. D.

enz., dan nog zou de door hem afgewezen vertaling van „eis te onoma“ niet onmogelijk zijn geworden. Ook zou nog op te merken zijn, dat in de door Rev. Verduin gegeven voorbeelden rekening dient te worden gehouden met het tekstverband, vooral met de werkwoorden.

Een andere vraag zou ook nog zijn, in hoeverre de voorzetsels „eis“ en „en“ elkaar kunnen afwisselen. Daartoe zouden nog meer voorbeelden moeten worden geciteerd dan die van Rev. Verduin. Ook over de opvatting van Dr Robertson zou nog kunnen worden gediscussieerd.

Dit geldt eveneens van de Latijnsche vertaling „in nomine“. Deze is afkomstig van Hieronymus, die al niet meer in den allerersten tijd van het christendom kan worden gesteld. Oudere vertalingen zijn niet betrouwbaar. En Dr A. Kuyper achtte de vertaling van de Vulgata onjuist („Dictaten Dogmatiek“, L. d. S., pag. 118); hij meent dat „onoma“ aangeeft het element waarin men gedoopt wordt. Vgl. E. Voto II, pag. 525.

En wat het laatste argument van Rev. Verduin betreft, dat n.l. de vertaling „in den naam“ meer vrijheid laat: zal dit de wrijving tusschen de beide meeningen verminderen? Is het niet noodig duidelijk te zeggen wat wij met de doopsformule bedoelen? De vertaling „tot den naam“ geeft de juiste verklaring van de beteekenis van den doop, niet alleen negatief (tegen doops„inlijving“ enz.), maar ook positief (de doop betuigt en versterkt en bevestigt juist die relatie met Gods reddende openbaring).

Prof. Kromminga ziet een beteren weg dan een discussie in „The Banner“; dat de bezwaarde broeders een uitvoerige en weloverwogen uiteenzetting van hun opvattingen en grieven aan de komende synode aanbieden in den vorm van een voorstel of een gravamen. De synode zal zeer waarschijnlijk dan wel een commissie benoemen om dit vraagstuk in studie te nemen, en onderwijl zullen de leden der kerken niet noodeloos in onrust worden gebracht door eindeloos twistgeschrijf; ook al moet hierbij worden opgemerkt, dat de liturgische geschriften niet op één lijn staan met de belijdenisschriften, en het dus niet een kwestie van belijdenisinterpretatie betreft.

In een postscriptum merkt Prof. Kromminga nog op, dat de Nederlandsche formule „in den naam“ even gemakkelijk kan worden opgevat als een accusatief, die een beweging insluit, dan wel als een datief, die autoriteit aangeeft.

L. D.

Tranen verboden.

Uit de „Groene Amsterdammer“:

Luidena een mededeeling in de „Manchester Guardian“ (wiens objectiviteit tot dusverre niet door den oorlog is aangetast), is kort geleden een oorlogsmonument te Hamburg gewijzigd op last van de Nazi-autoriteiten. Het stelde namelijk een huilende moeder voor met een kind op de armen. Tranen waren een Duitse vrouw onwaardig...

Er werd niet gemeld of zij vervangen zijn door knijptjes in de wangen van het lachen.

„Sabbath houden“.

De heer T. v. Popta schrijft in „Jmuiden Kb.“:

Een geliefkoosd woord bij die geestdrijvers was: de geloovige moet Sabbath houden. Dat wil zeggen, hij moet geen gebruik maken van vleeschelijke hulpmiddelen als een bijbelverklaring of iets dergelijks. De geloovige moet afwachten, totdat God tot hem komt. Dat stil afwachten is dan Sabbathhouden.

Marnix schrijft er van: „Want dewijl zij alle veel geestelijker zijn dan David en alle heiligen van het Oude Testament, zoo willen zij ook alle schepselen laten varen en alleen inwendig gadeslaan wat de geest Gods hun in 't hart leert, niet door aanmerking van uitwendige schepselen of werken van God, want zulks noemen zij alles stoelen en banken en hinderlijke dingen.“

Ook onder ons komen dergelijke opvattingen voor. Niet als weergave van wat aan het begin van den kenniskwag, doch als beschrijving van wat aan het einde er van geschiedt, als de mystieke verrukking komt. De Buffinga eindigt een pas verschenen boekje met een typisch ongereformeerd en mystisch vers van Jan Luiken, en — helaas heeft hij zijn voorgangers. Toch is het verkeerd. We komen er op terug.

„Opleiding drie jaar“.

Onder het opschrift „Vestigingselischen“ schreef, naar ik van de hand van dr D. Terlaak Poot lees, het blaadje „De Oogst“, een en ander over

een besluit, door zekeren kerkerand (welken en waar, dat doet er nu niet toe) genomen ten opzichte van hen, die door den Evangelisatie-arbeid worden toegebracht tot de Kerk. Zij moeten zich eerst wenden tot den leider der Evangelisatie, die zich heeft te overtuigen van hun genoegzamen ernst. Vervolgens moet deze den naam doorgeven aan den kerkerand, die dan besluit of en wanneer een proeftijd zal worden begonnen van minstens twee jaar. Twee zaken komen dan aan de orde: onderwijs en toezicht. Het eerste jaar wordt onderwezen de bijbelsche geschiedenis; het tweede jaar gaat het om de hoofdzaken der belijdenis: alles onder toezicht van wijkpredikant, wijkouderlingen en Evangelisatieleider, die dan samen een rapport uitbrengen aan den

kerkerand. Daarna komt de betrokkene op de „gewone“ belijdeniscatechisatie. Het blad nu voelt vragen opkomen: moet alle evangelisatie-arbeid de Kerk als achtergrond hebben? Is de methode voor dit werk: onderwijs en toezicht? Moeten degenen, die hulten zijn, worden klaargemaakt als voor een examen?

De redactie zegt dan: „Ieder, die evangeliseert, kan zijn medemenschen brengen tot Christus. Is dit ver genoeg? Neen, zegt de Kerk, deze menschen moet kerkmenschen worden; opleiding drie jaar.“

„Hier wringt iets“, zegt de redactie dan.

Ook dr Terlaak Poot, schrijvende in „Haagsche Kb.“ (hervormd), oordeelt, dat hier iets wringt. Hij denkt daarbij o.m. aan kerkisme. Ik denk daaraan niet. Ik geloof, dat de schoen wringt in betrekking tot de leer des heils: men denkt zich het werk van den Geest anders, dan het is en zich toonen kan.

Orthodox en vrijzinnig in de Hervormde Kerk.

Het vrijzinnig orgaan „Kerk en Wereld“ schrijft onder het hoofd: „een onbeschaamd Rapport“:

De Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente te Amsterdam stelde enige tijd geleden een commissie in ter bestudering van het vraagstuk der vrijzinnigen in de gemeente. Veel verwachting ontrent het resultaat van de arbeid dezer commissie hebben wij nimmer gehad. Daarvoor heeft de Amsterdamse Kerkeraad zich al te vaak doen kennen als een college, dat overtuigd is van de onfeilbaarheid van eigen inzicht, en heeft hij blijk gegeven anders geaard Christendom ter nauwernood te kennen en zeker niet te kunnen verstaan. Maar het rapport, waarvan een gedeelte gepubliceerd werd, overtreft toch in eenzijdigheid en zelfingenomenheid de stoutste verwachtingen.

Velerlei „grond“ wordt dan voor dit oordeel aangevoerd; één argument volgt hier:

Het luidt in het rapport: „De Commissie ad hoc was eenstemmig van mening, dat de vrijzinnigen zich gedragen als een groep, die zich opzettelijk aan de wettige leiding in deze gemeente onttrekt, haar samenkomsten mijdt, en de sacramenten niet begeert of op voorwaarde, dat zij zullen worden toegediend door een voorganger van „haar richting““.

Hierop wordt door het vrijzinnige orgaan aldus gereageerd:

Wat een onbehoorlijke vrijzinnigen! Difficile est satiram non scribere.

Even onbehoorlijk als de leden der evangelisatie in b.v. Naarden, die „zich opzettelijk aan de wettige leiding dezer gemeente onttrekken, haar samenkomsten mijden... enz. enz.“

Even onbehoorlijk als de geestverwanten van De Hoek (een der commissieleden) in Ermelo, die zich opzettelijk aan de wettige leiding dezer gemeente... enz. enz.

Even onbehoorlijk als de geestverwanten van meer-gemelde ethische collega zouden zijn, wanneer in Amsterdam geen voorganger van „haar richting“ zou zijn en zij zich opzettelijk... enz. enz.“

Men zou het geschiedt der rechtzinnige eens moeten horen, wanneer in de honderden vrijzinnige gemeenten, waar de rechtzinnigen „zich gedragen als een groep, die zich opzettelijk aan de wettige leiding in deze gemeenten onttrekt, haar samenkomsten mijdt, en de sacramenten niet begeert of op voorwaarde, dat zij zullen worden toegediend door een voorganger van „haar richting“, de kerkeraden dezer gemeenten dezelfde houding aannamen, als die te Amsterdam. Toch is dit de logische consequentie van deze zinsede. Dus kerkeraden in Hoorn, Den Helder, Naarden e.t.q. U hebt bij voorbaat de zegen van de Amsterdamse kerkeraad, wanneer U niet langer sanctioneert de stoutigheden der zich aan uw wettige leiding onttrekkende rechtzinnigen in uw gemeente.

Wij oordeelen natuurlijk niet over gelijk en ongelijk. We wijzen slechts op de moeilijkheden, die ontstaan, als het kerkelijk instituut verbindt wat de Schrift en daarna ten deele ook de eigen overtuiging van de leden scheidt.

Ned. Chr. Persbureau.

Onze reeks van aanhalingen vervolgende, geven we hier door, wat de directeur van het N.C.P., dr v. d. Vaart Smit zelf, geschreven heeft, ter verdediging, lei wel, tegen de klacht, dat het wat wonderlijk geloopt was met bepaalde geruchten omtrent zijn bemiddeling (!) tusschen de nationaal-socialistische „rijkskerk“, die van de „duitsche christenen“, en de belijdeniskerk. Dr v. d. V. S. dan schreef:

„Mijn tank in Duitschland was het om gegevens te verzamelen betreffende den Duitse kerkstrijd, mede ook voor den oecumenischen pers- en berichtendienst te Genève, die mij verzocht berichten en artikelen hierover ter publicatie in de wereldpers hem te zenden (een tweetal brieven die mij dit verzoeken zijn in mijn bezit). In den loop van de besprekingen, tot dit doel gevoerd, in welke ik o.a. aan het kerkbestuur te Berlijn de bezwaren kenbaar maakte, die in het buitenland bestonden inzake onvrijheid der belijdenis en de strafmaatregelen tegen predikanten en in welke het kerkbestuur verklaarde op beide punten de bestaande bezwaren te kunnen wegnemen, kwam het er toe, dat het kerkbestuur (de „kerkregering“) mij op mijn aanbod om dan bij mijn besprekingen ten behoeve van den vrede werkzaam te zijn, deze bemiddeling opdroeg.“

Deze werd door mij ook aanvaard, nadat mij gebleken was, dat voorstellen tot wegneming der bestaande ernstige bezwaren, bij de kerkregering principieel toestemming vonden (ik heb dit schriftelijk). Deze voorstellen, door mij in overleg met de kerkregering geformuleerd, hadden en hebben tot inhoud, ten eerste dat de belijdenisbeweging in een kerkelijke wet alle waarborgen, die zij wenscht voor de vrijheid der belijdenis belichame en dit bij het kerkbestuur indiene, dat dan belooft een zoodanig wetsontwerp

met volle sympathie te ontvangen en te zullen behandelen, en ten tweede, dat indien de behandeling van dit kerkelijk wetsontwerp tot afdoening voert, daarna zonder enige kleinzieligheid de strafmaatregelen over de predikanten te niet zullen worden gedaan...."

"Beide voorstellen heb ik, met bewijs van goedkeuring door de kerkregering in bezit."

"Ik meen, dat deze voorstellen mogelijkheden genoeg bieden voor de bemiddelingszaak, om principieel en praktisch deze zaak te kunnen vervullen."

Even verder:

"Al heb ik vriendelijke brieven van rijksautoriteiten over de bemiddeling ontvangen, het is natuurlijk onjuist, wanneer men schrijft, dat de rijksregering een „opdracht“ gaf, of bemiddelingsbenoeming deed. Het „zelfontdekkendheids“ maakt soms zeer ongelegen van „rijkskerkregering“ „rijksregering“. Maar daartusschen is groot onderscheid. Of ik mijn standpunt als predikant eener belijdende Kerk voldoende in deze bemiddeling tot uiting kon brengen? Ik voor mij kan verklaren, dat ik dat ten volle heb kunnen doen. Te Berlijn is men over mijn standpunt als predikant eener belijdende Kerk in geen enkele onzekerheid gebleven...."

Het „Handelsblad“ teekende hierbij aan:

Of dr. v. d. V. S. zijn standpunt als predikant eener belijdende kerk heeft verzaakt of niet, is een vraag die ons niet in de eerste plaats regardeert. Voor den naam van Nederland achten wij het echter wel heel bedenkelijk, dat een dilettant-journalist, die zich met den titel van „directeur van het Nederlandsche Chr. Persbureau“ een schijn geeft voor de Nederlandse journalistiek min of meer representatief te zijn, zich op een dergelijke verwarde en van elk behoorlijk inzicht omtrent eigen positie gespeende wijze in de zaken van een buitenlandse kerkgenootschap mengt, en zich dus niet tot publicaties in de „wereldpers“ (??) bepaalt, maar een soort van actief nadeel in het verloop van zaken tracht te verkrijgen.

In elk geval bedanken wij voor een berichtgeving die kennelijk langs allerlei kronkelwegen van bijbedoelingen gaat. Met zulk optreden wordt de journalistiek evenmin gediend als eenige Kerk.

De feiten hebben inmiddels wel uitgewezen, hoe het in Duitschland geloopt is met de belofte van wegneming der bezwaren „op beide punten“....

We hopen verder te gaan.

K. S.

Correspondentie

Bandjes Catechismusbijlage.

Mogen we onze abonnees, die een linnen bandje voor de Bijlagen wenschen, er nog even aan herinneren, dat tot 23 dezer bestellingen daarop kunnen worden ingezonden?

Inzake Tekstregister kunnen we mededeelen, dat we aan den wensch, van vele zijden geuit, hopen te voldoen en zulk een register binnenkort als bijlage bij „De Reformatie“ zullen toezenden. Wij vermoeden aanvankelijk niet, dat daarvoor zooveel belangstelling bestond.

DE UITGEVERS.

Dat gij zèlf abonnee zijt op

„DE REFORMATIE“

is niet voldoende. Gij moet ook nu tragen broeder het voorrecht gunnen, dat hij het is. Overtuig hem van dat voorrecht!

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Vreeland-Nigtevecht: Cand. J. v. Buuren, hulpred. te Amersfoort en Cand. R. W. Popma, hulpred. te Moerdijk.

Beroepen te:

Linschoten: Cand. Ch. H. Swen, hulpred. te Egmond aan Zee.

Thesinge: Cand. J. P. Prins, hulpred. te Dedemsvaart.

Vreeland-Nigtevecht: Cand. R. W. Popma, hulpred. te Moerdijk.

Zwartebroek: G. J. de Leeuw te Finsterwolde.

Aangenomen naar:

Garijp (Fr.): W. Reeskamp te Roden (Dr.).

Slootdorp: Cand. L. J. Goede, hulpred. te Papendrecht.

Bedankt voor:

Deltzijl: J. G. Adema te Zuidhorn.

Intrede te:

Rotterdam: Dr. R. Schippers, Tekst: Pred. 4:17.

Rotterdam: A. J. van Sluys, Tekst:

Benoemd tot Hulprediker te:

Bodegraven: cand. W. C. P. den Boer te Zierikzee.

Candidaten tot den Heiligen Dienst.

De heer A. G. Honig Jr, cand. aan de Theol. Hoogeschool, is door de classis Zwolle der Geref. Kerken praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar verklaard. Gaarne zal hij de Kerken dienen en een eventueel beroep terstond in overweging nemen. Zijn adres is: Emmastraat 4, Kampen.

— Door de cl. Amsterdam der Geref. Kerken is met gunstig gevolg praeparatoir geëxamineerd de heer J. Wolven Jr, Theol. cand. aan de V. U. Gaarne wil de heer Wolven de kerken dienen en een eventueel beroep direct in overweging nemen. Zijn adres is: Admiraal de Ruyterweg 74 II, Amsterdam-West. Telefonisch is hij te bereiken onder nummer 97170.

— Door de classis Haarlem der Geref. Kerken zijn praeparatoir geëxamineerd en toegelaten om te staan naar den Dienst des Woords en der Sacramenten, de heeren D. Kuiper Jr en D. P. J. Meijer, beiden theol. cand. aan de Vrije Universiteit. Beide heeren willen de Kerken dienen en een eventueel beroep in overweging nemen. Het adres van cand. D. Kuiper Jr is: Bloemendaal, Rustenburgweg 27, telef. 24814 (K. 500); dat van cand. D. P. J. Meijer: Rietvinkstraat 76, Badhoevedorp.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Barendrecht: E. du Marchie van Voorthuysen te Urk.

's-Gravenhage-Oost: D. Biesma te Drogchem.

Oosterbeek: J. G. van Minnen te Huizen (N.-H.).

Werkendam: N. de Jong te 's-Gravenhage-West.

Bedankt voor:

Aalsmeer: M. Baan te Bussum.

Deventer: J. C. Maris te Sneek.

Ede: C. Smits te Slidrecht.

Middelhamis: H. Visser Mzn te Bunschoten.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te:

Lisse: A. de Bloois te Gouda en M. Heikoop te Utrecht.

Bedankt voor:

Scheveningen: A. v. Stuyvenberg te Benthuisen.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Driedal te:

Arnhem (vac.-Roscam Abbing) (toez.): H. C. J. van Deelen te Vaassen, J. J. Polderwaard te Vriesenveen en dr. G. Ph. Scheers te Alphen a. d. Rijn.

Arnhem (vac.-Loos): G. Gerbrandy te Leenwarden, H. J. Langman te Jutrijp-Hommerts en Jac. Treffers te Woerden.

Beroepen te:

Bergen op Zoom (toez.): H. F. C. de Boer te Marssum.

Giesse-Nieuwkerke: J. de Lange te Wilsom (Ov.).

Godlinze (toez.): Cand. L. Alons te Hoogezand.

Jorwerd (toez.): Cand. L. Alons te Hoogezand.

Kortenhof: Cand. S. Visser, voorganger Ned. Herv. Evangelisatie te Franeker.

Otterlo: D. J. v. d. Graaf te Schoonhoven.

Nieuwveen: Cand. J. van Rossum te Gouda.

Rauwerd: Cand. Mr. G. D. Boerlage te Oegstgeest.

St. Jacobi-Parochie (toez.): Cand. J. A. Bakker te Leiden.

Tull en 't Waal: cand. J. Ph. v. d. Roa te Gorinchem.

West-Terschelling: cand. L. A. Bodaan te Rotterdam.

Aangenomen naar:

Leersum (toez.): H. R. J. Reijenga te Almkerk (N.-Br.).

Loppersum: Dr. E. J. F. Smits te Aduard.

Nisse: Cand. P. J. F. van Voorst Vader, hulpred. te Terneuzen.

Papendrecht: G. C. Roosendaal te Randwijk (Geld.).

Bedankt voor:

Apeldoorn (vac.-H. J. E. Westerman Holstijn): I. P. v. d. Waal te Hengelo (Ov.).

Metslawier-Niawier: cand. J. van Rossum te Gouda.

Tjalleberd: J. Dikboom te Drachten.

Intrede te:

Hei- en Boeicop: Cand. W. L. Tukker, Tekst: Jes. 64:1a.

Afscheid van:

Langezwaag: J. M. Natzijs, Tekst: Dent. 9:7.

ZOEKERS NAAR WIJSHEID

DOOR S. VISSER

270 blz., ing. 12.75

UIT HET VOORBERICHT:.....

Bij de bespreking van de problemen, die in den loop der historie zijn opgekomen, is aan het grote conflict tussen geloof en weten, tussen het Christelijk en het Humanistisch denken, veel aandacht geschonken.

Onderwijzers, die bij hun historische en pedagogische studie er behoefte aan gevoelen den samenhang der ideeën te doorzien, jeugdleiders en belangstellende leden van allerlei organisaties, die den oorsprong van politieke en morele stromingen doorgronden willen, hebben behoefte aan enige wijsgerige scholing.

Voor die allen zijn eenvoudig en duidelijkheid de eerste eisen, die aan filosofische voorlichting gesteld moeten worden, eisen, waarmee 't streven naar volledigheid niet zou overeenstemmen.

De ernstige poging om aan die eisen te voldoen, is naar we hopen een afdoende reden tot het uitgeven van dit boekje naast reeds bestaande inleidingen tot en overzichten van de filosofie, welke meer voorafgaande studie veronderstellen. Vaktermen worden dan ook zo weinig mogelijk gebruikt en, indien ze onvermijdelijk zijn, verklaard.

Uitgave Oosterbaan & Le Cointre N.V. - Goes

Giro 36000.

Ook bij den Boekhandel.

ZES DEELTJES.....!

die bij elkander hooren, zijn: de preekenseries van den bekenden Amsterdam-schen predikant, Ds S. G. DE GRAAF, getiteld:

VUUR OP DE AARDE.

Tesamen 72 predikatiën. Een waardevol bezit in Uw boekenkast! Begin met al vast het eerste deel U aan te schaffen! Uw boekhandelaar heeft het, of stort het bedrag (f 1,50) op postrekening nr 36000 van de Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES

BEREIDT UW VRIENDEN EEN GEZEGEND KERSTFEEST

door hun een exemplaar te zenden van:

HET KERSTEVANGELIE

door MAARTEN LUTHER

(Nederlandsch: ROEL HOUWINK)

Dit prachtig uitgevoerde boekje kost maar 55 cent.

Er ligt een kaartje, met Uw zegenwensch, voorin Uw boekhandel, heeft het.

D. A. DAAMEN N.V. - DEN HAAG

WEET U

dat er een „Ver. van Organisten bij de Geref. Kerken“ bestaat, die o.a. ook onze Kerken van advies dient bij orgelbouw, -restauratie of 't benoemen van organisten?

KENT U

„Organist en Eredienst“, het maandblad, door deze vereniging uitgegeven, bevattende verschillende leerzame artikelen betreffende kerkzang, orgelspel enz., bovendien van tijd tot tijd voorzien van een muziekbijslage?

ZOUDT U

dat blad ook niet willen lezen? Het wordt U gratis toegezonden indien U donateur (min. f 2,50 p. j.) of begunstiger (min. f 1,50 p. j.) van deze vereniging wordt.

Aanmelding en gratis proefnummers bij den Ien Secretaris: R. HUIZENGA, Bilderdijkstraat 79, Rijswijk (Z.-H.).

TER PERSE:

't Hoogfeest naar de Schriften

EEN MOOI UITGEVOERD WERK OVER HET KERSTFEEST.

Samengesteld onder leiding van Prof. Dr. K. SCHILDER.

TIEN THEOLOGEN WERKTEN MEDE!

Kerstverzen van Oud-Nederlandsche Dichters. —

Oorspronkelijke HOUTSNEDEN van Johan Melse. —

Groot formaat. — Prachtband met goudstempel. —

Een standaardwerk! Prijs f 4.50

Verkrijgbaar bij den boekhandel of te bestellen op

Giro nr. 36000 van de Uitgevers

Oosterbaan & Le Cointre N.V. - Goes

Heden verscheen:

GODS WERK IN ONS

door

Ds W. A. WIERSINGA

Een modern, een 20-eeuwsch boek over het inwendige of „bevindelijke“ leven. Juist het „practisch“, het gezond-mystiek karakter van dit werk maakt dit boek zoo aantrekkelijk. De schrijver plaatst het persoonlijk-geestelijk leven weer op den voorgrond. Dit theologisch-attentief boek, dat spreekt van geloof en bekeering, zondebesef en twijfel, innerlijke strijd en tal van dingen meer, die de christen innerlijk beleeft, is een werk, dat de aandacht zal trekken, omdat het een wending geeft aan de belangstelling van den christen. Prijs f 2,90, Oeb. f 3,75. Vraagt het gratis prospectus met kort overzicht van den rijken inhoud.

IN ELKEN BOEKHANDEL

J. H. Kok N.V. Kampen

KORTE VERKLARING DER HEILIGE SCHRIFT MET NIEUWE VERTALING

HEDEN VERSCHIEEN IN DEZE SERIE:

EZRA EN NEHEMIA

Opnieuw uit den grondtekst vertaald en verklaard door

Prof. Dr. A. Noordtjiz

279 pag.

Prijs gebonden f 3,25

IN ELKEN BOEKHANDEL

Deze uitgave is van het hoogste belang voor ieder, die zijn Bijbel wil leeren verstaan.

Elke Bijbellezer profiteert van deze uitstekende verklaring.

Inteekenling op heel gemakkelijke voorwaarden.

Prospectus met uitvoerige inlichtingen is gratis verkrijgbaar.

J. H. Kok N.V. Kampen

Chr. Muziektijdschrift

„DE HARP“

met

maandelijkse

Muziekbijslage

f 1.50 per jaar

onder red. van F. PIJLMAN

Neemt proef met een abonnement en U zult algeheel voldoende smaken.

Administratie-Adres:

te HELMERSSTRAAT 94 AMSTERDAM (W.)